

Posudek vedoucí diplomové práce

Jan Procházka: Vliv domácích a zahraničních firem na regionální rozvoj. Případová studie z Pardubického kraje se zaměřením na znalostní náročnost výroby.

Diplomová Jana Procházka je věnována pro českou ekonomiku v současnosti důležitému atraktivnímu tématu, kterému začíná být věnována pomalu pozornost i v aplikační sféře, konkrétně v oblasti podpory dlouhodobé konkurenceschopnosti české ekonomiky. Její dosavadní vývoj byl bezesporu velmi úzce vázán na příliv PZI, především těch v odvětvích zpracovatelského průmyslu. A ani do budoucna nelze předpokládat, že by další rozvoj české ekonomiky a posilování její konkurenceschopnosti mohl být vázán silněji na domácí endogenní podnikový sektor.

Trendy ve vývoji objemu a struktury PZI ukazují, že Česko postupně vstupuje do nové fáze vývoje ekonomiky. Intenzita přílivu PZI se výrazně snižuje a Česko ztrácí postupně cenovou konkurenceschopnost. Domácí endogenní sektor je v současnosti příliš slabý na to, aby byl schopen v blízké budoucnosti kompenzovat předpokládané zeslabení přílivu PZI a jejich dosavadní přínos k růstu a tvorbě pracovních míst. Zároveň je ale ze změn v ekonomice Česka patrný nutný posun ke znalostně orientované ekonomice (ač to díky neustálému opakování a určité módnosti výrazu může znít jako klišé). Jakou roli v tomto procesu hrají a mohou hrát zahraniční firmy je i proto velmi důležitou otázkou.

Téma je tedy jednoznačně atraktivní a vysoce aktuální, jeho zpracování autorem v diplomové práci má však bohužel řadu nedostatků, které celkové vyznění práce snižují.

Na úvod práce je nedostatečně vysvětlen a zdůvodněn její cíl. Tím by mělo být kvalitativně zhodnotit, jakou roli hrají zahraniční a domácí firmy z pohledu rozvoje znalostně založených aktivit v české ekonomice a jak je jejich role podmíněna. Cíl práce je diskutován autorem i později, v kapitole věnující se hypotézám, kde je již jeho popis zřejmější. Nicméně, patrný by měl být jasný cíl a přínos práce hned na jejím úvodu.

Celkovou čtivost práce snižuje také neplynulost jejího textu, který příliš často přeskakuje různá témata a ne vždy logicky navazuje. Často jsou uváděny například uváděny citace odborných článků, které však nejsou zcela zapracovány do logiky textu a není zřejmé, proč jsou uvedeny.

V teoretické části jsou sice uvedeny současné teoretické koncepty, nejasné je například ale tvrzení o etapách vývoje TRR. Vhodně jsou diskutovány stále aktuální přístupy, které lze rozdělit zjednodušeně na ty, které zdůrazňují v rozvoji regionů spíše endogenní, resp. spíše exogenní faktory. Zařazení některých konkrétních konceptů je však nejasné, především v návaznosti na analytickou část práce (např. koncept RIS) a jejich hodnocení je jen v poměrně povrchní formě. Navíc není u tohoto konceptu jasné, zda autor hovoří o regionálních inovačních systémech, či regionálních inovačních strategiích (např. s. 19).

Hodnocení postavení Pardubického kraje, v kterém byla provedena analýza, je velmi názorné a přehledné. Nicméně tato kapitola se měla zaměřit především na zdůvodnění výběru právě tohoto regionu, což zde není dostatečně uvedeno. Nedostatkem jsou také některá příliš zjednodušující tvrzení, např. na s. 27 – podle autora přilákání hi-tech aktivit do Pardubického kraje napomáhá poloha uprostřed ČR a dobrá dopravní dostupnost krajského města.

Kapitolu metodiky lze hodnotit příznivě, dobře popisuje zvolený postup analýzy práce i výběr firem. Ten se sice může zdát nereprezentativní. Vzhledem k tomu, že ale v Česku aktivity VaVaI realizuje pouze omezený počet subjektů, zatímco většina firem se věnuje spíše standardní

zakázkové produkci, lze výběr firem hodnotit jako vhodný a pro srovnání zahraničních a domácích firem reprezentativní.

Do kapitoly metodiky jsou nejasně zařazeny také cíle a hypotézy práce, které by měly být spíše samostatnou kapitolou vázanou na teoretický rámec. Hypotézy jsou formulovány jasně, včetně jejich zdůvodnění. Nedostatečné je však právě jejich provázání na teoretický rámec práce. Postrádám zde například komplexnější hypotézu hodnotící vazbu výsledků práce na regionální rozvoj a rozvoj znalostně založených aktivit.

Analytická část práce postupně hodnotí jednotlivé hypotézy, jejich hodnocení je sice poměrně přehledné, bohužel ale opět v mnoha ohledech spíše zjednodušující (např. s. 57 – zahraniční firmy jsou schopné exportovat, ač nerealizují VaV aktivity), zabývající se spíše dílčími částmi a postrádající schopnost hlubší a komplexnější interpretace analyzovaných dat. Kladně lze ale určitě hodnotit originalitu navrhovaných klasifikací a také jejich různorodost, kterou se autor snažil podchytit obtížně hodnotitelné kvalitativní faktory. V hodnocení druhé hypotézy ale autor například správně hodnotí rozdíly mezi zahraničními firmami investujícími v Česku na zelené louce a těmi, které investovaly do existujících podniků. Naopak u třetí hypotézy, která se ve svém zdůvodnění má zabývat především spoluprací při aktivitách VaVaI, je analýza zahájena hodnocením spolupráce s dodavateli. Tato spolupráce je bezpochyby důležitým faktorem pro potenciální přínos zahraničních investic pro domácí ekonomiku, chybí zde ale zdůvodnění této analýzy, resp. popis její vazby na danou hypotézu. Podobně není jasné zařazení hodnocení výzev a hrozeb pro podniky v případě první hypotézy.

Další kapitola je nazvána „výsledky“, které však byly hodnoceny již v předchozí části. Kapitola v podstatě shrnuje provedené analýzy a jejich vazbu na hypotézy práce. Vhodnější by bylo patrně její užší provázání již s předchozí kapitolou.

Závěrečné shrnutí výsledků je bohužel opět příliš zjednodušující a autor se zde nevyhne několika sporným tvrzením – například „výběr úspěšnějších domácích firem“. Oslovené zahraniční firmy však patří často přední mezi globální hráče a lze je tedy určitě považovat za úspěšnější než řadu domácích firem. Závěru práce tak chybí potřebný nadhled a komplexní hodnocení, včetně provázání výsledků práce na teoretický kontext a jasný popis jejich přínosů.

Na závěr je třeba ještě zmínit, že kvalitu práce snižuje i několik věcných nedostatků – především chybná interpunkce, která se v práci objevuje poměrně často, několik překlepů, kterých by mohlo být také méně, či nepřesně uvedené citace – například citace Pavlínek, Janák 2007 (v práci uvedeno chybně Jandák) a ne zcela šťastné obraty jako např. na s. 56 – „toto číslo nelze brát vážně“.

Celkově práce i přes řadu připomínek splňuje základní požadavky na diplomovou práci. Především je třeba ocenit náročné terénní šetření mezi firmami v období ekonomické krize, kdy podniky měly samozřejmě řadu vlastních starostí. I přesto se podařilo autorovi provést 34 zajímavých a rozsáhlých rozhovorů, pro které si vytvořil vlastní specifické klasifikace k hodnocení kvalitativních aspektů rozvoje znalostních aktivit. Bohužel potenciál těchto rozhovorů nebyl v práci plně využit.

Tuto práci tedy doporučuji předložit k obhajobě.

Při kvalitní prezentaci a obhajobě práce navrhuji její hodnocení dobře.